

своєрідність ситуації, яка склалася на конкретний момент. Ухваленню виваженого рішення багато в чому сприяє знання наведених слідчих ситуацій, а рекомендований алгоритм дій допоможе слідчому правильно організувати і спланувати хід розслідування, визначити необхідні сили й засоби для ефективного проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій [4, с. 294-296].

Таким чином, підсумовуючи слід зазначити, що дослідження проблематики типових слідчих ситуацій початкового етапу досудового розслідування незаконного зайняття рибним добувним промислом відіграє важливу роль для успішного результату кримінального провадження, оскільки на даному етапі здійснюється збір доказової інформації для пред'явлення особі про підозру у вчиненні протиправного діяння та в подальшому дана доказова інформація служить основою для ухвалення судом обвинувального вироку.

1. Копча В. В., Копча Н. В. Криміналістична техніка, тактика і методика : навч. посіб. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.

2. Криміналістика : у 2 т. / за ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярової. Харків : ХНУВС, 2018. Т. 2. 312 с.

3. Криміналістика / за ред. В. Ю. Шепітько. Київ: Ін Юре, 2016. 640 с.

4. Одерій О. В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довкілля : монографія. Харків : Діса плус, 2015. 528 с.

УДК 343.102

DOI: 10.31733/17-03-2023-433-434

Ірина ДЕМЧЕНКО

ад'юнкт кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ І ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УМОВАХ ЕПІДЕМІЇ (ПАНДЕМІЇ)

В умовах трансформації всіх сфер життя та діяльності людей можемо спостерігати суттєві зміни й у суспільних відносинах. Свою роль у цьому відіграють процеси Євроінтеграції, де людина визначається найвищою цінністю, а забезпечення основних її потреб – пріоритетом держави. Так, гарантовані Конституцією України права людини визначаються невід'ємною складовою розбудови держави з Європейськими цінностями. Це знаходить своє відображення в багатьох сферах життя й діяльності людини. Серед значної кількості видів діяльності вагомим місцем займає здійснювана уповноваженими особами слідчих (розшукових) дій як невід'ємна складова проведення розслідування. Від змісту здійснюваних організаційно-підготовчих дій, значною мірою, залежить можливість встановлення всіх обставин кримінального правопорушення, та реалізації таким чином, завдань кримінального провадження.

Варто відзначити, що організації розслідування кримінальних правопорушень та проведення окремих слідчих (розшукових) дій було приділено значної уваги такими вченими, як: В. П. Бахін, В.Д. Берназ, В.К. Весельський, М. М. Єфімов, В.А. Журавель, І.І. Когутич, А. Н. Колесніченко, В. О. Коновалова, О. В. Батюк, С. В. Веліканов, І. Ф. Герасимов, В. К. Лисиченко, В. В. Логінова, В. Г. Лукашевич, Є. Д. Лукьянчиков, О. В. Одерій, Н.В. Павлова, І. В. Пріг, В. М. Плетенець, М. В. Салтєвський, Р.Л. Степанюк, В. В. Тищенко, К. О. Чаплинський, С.С. Чернявський, Ю. М. Черноус, В. Ю. Шепітько та багатьма іншими.

Суттєвий внесок вчених в криміналістичну науку зосереджений як на загальних положеннях організації розслідування, так і деяких особливостях, характерних для відповідних його етапів, обумовлених типовими слідчими ситуаціями, що не розкривають специфіки цієї діяльності в умовах епідемії (пандемії).

Варто відзначити, що згідно даних Офісу генерального прокурора України в 2018 році обліковано 487133 кримінальних правопорушення; в 2019 році – 444130; в 2020 році –

360622; в 2021 році – 321443; в 2022 році – 362636. З них в 2018 році вручено повідомлення про підозру за 191856 правопорушеннями; в 2019 році – 171691; в 2020 році – 167098; в 2021 році – 172494; в 2022 році – 132418 [1].

Наведені статистичні дані демонструють суттєве скорочення обсягу зареєстрованих кримінальних правопорушень. Водночас зменшення навантаження на органи досудового розслідування, не обумовило покращення рівня встановлення винуватців. Так, кількість викритих правопорушників у 2018 році склала 39 %, а в 2022 році – 36 %.

Причиною зазначеного можуть бути труднощі, яких відчують уповноважені особи в організації розслідування кримінальних правопорушень, що, на нашу думку, є проблемою комплексною, котра потребує до себе відповідної уваги. Водночас, кількість контактів між учасниками розслідування та сторонніми особами як під час кримінального провадження так і після може обчислюватись сотнями, що у разі недотримання необхідних заходів безпеки, пропорційно збільшує ризик інфікування соціально-небезпечними хворобами. Таким чином з одного боку ставляться під сумнів гарантовані Конституцією України найвищі цінності життя та здоров'я людей, з іншого – недотримання відповідних заходів обумовлюватиме прогресуюче збільшення кількості фактів інфікування. Стрімке погіршення епідеміологічної ситуації посилює навантаження на медичні установи та ускладнює надання ними необхідного рівня послуг, що, у свою чергу, може обумовлювати як погіршення стану здоров'я, більш тривале та менш ефективне лікування з високою вірогідністю летальних випадків.

Потребує уваги те, що у разі недотримання заходів й недостатньому (неналежному) застосуванні засобів захисту уповноважені особи можуть інфікуватись, перебувати на лікарняних, тривалий час відновлюватись після захворювання. Вимушена передача проваджень іншим уповноваженим особам суттєво збільшуватиме їх навантаження, обумовлює необхідність коригування власних планів (календарних та проведення процесуальних дій), витрати часу на ознайомлення з прийнятими провадженнями. При цьому те, що не потрапляє в зміст протоколів слідчих (розшукових) дій та планів, наприклад ступінь сформованого психологічного контакту з кожним окремим учасником, з високою вірогідністю доведеться формувати спочатку, сформований рівень внутрішнього переконання про причетність відповідних осіб до вчиненого кримінального правопорушення, його обставини, наявність прихованої протидії розслідуванню і т. ін. Таким чином формуються несприятливі умови, що ускладнюють процес отримання необхідної і достатньої для встановлення всіх обставин кримінального правопорушення даних [2, с. 497].

Зазначені заходи, переважно, компенсуються за рахунок зменшення часу на підготовку й проведення процесуальних дій, що може ускладнити формування відповідного рівня поінформованості про обставини вчиненого кримінального правопорушення, оцінку сформованої слідчої ситуації та ситуації протидії із визначенням напрямків їх розв'язання як за цим, так і за іншими провадженнями. Крім того, формально проведені первинні слідчі (розшукові) дії обумовлюють необхідність виправлення допущених недоліків шляхом здійснення їх повторно чи додатково, що вимагає значних витрат ресурсів (часу, сил та засобів).

Таким чином зазначене демонструє лише окремі складові проблеми організації проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемії (пандемії), що потребують свого вирішення. Її розв'язання потребує комплексного підходу в якому б використовувались напрацювання криміналістики, епідеміології, безпеки життєдіяльності та інших у формуванні рекомендацій, які б з одного боку спрямовувались на отримання необхідної кількості доказової інформації, з іншого забезпечували б безпеку учасників слідчих (розшукових) дій та сторонніх осіб.

1. Офіс Генерального прокурора. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravororushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>

2. Плетенець В.М. Несприятливі умови розслідування злочинів, кваліфікованих відповідно до ст. 259 КК України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 2 (66). 556 с.